

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 30 stycznia 2023 r.

Pozycja 26

POSTANOWIENIE z dnia 20 grudnia 2022 r. Sygn. akt Ts 132/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej [...] Sp. z o.o.
o zbadanie zgodności:

art. 357 § 2 i art. 357 § 2¹ w związku z art. 394 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.) w zakresie, w jakim „nakładają na stronę postępowania cywilnego obowiązek złożenia wniosku o uzasadnienie postanowienia przed jego zaskarżeniem, w sytuacji, gdy sąd doręczy stronie uzasadnienie sporządzone z urzędu”, z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2, art. 32, art. 32 w związku z art. 45 oraz art. 45 w związku z art. 31 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 15 czerwca 2022 r. (data nadania) [...] Sp. z o.o. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika z wyboru, wystąpiła z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego.

Postanowieniem z 9 sierpnia 2021 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w K. odrzucił skargę skarżącej o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku tego sądu z 30 listopada 2018 r. (sygn. akt jw.) z powodu jej nieopłacenia. Orzeczenie to zapadło na posiedzeniu niejawnym. Jego odpis wraz z uzasadnieniem został z urzędu doręczony skarżącej 23 sierpnia 2021 r. Na powyższe postanowienie skarżąca, bez uprzedniego wystąpienia z wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie jej odpisu tego orzeczenia, wniosła 26 sierpnia 2021 r. zażalenie, które Sąd Najwyższy odrzucił postanowieniem z 26 listopada 2021 r. (sygn. akt [...]). W uzasadnieniu wskazał, że zgodnie z art. 357 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.; dalej: k.p.c.) w brzmieniu obowiązującym od 7 listopada 2019 r., sąd powinien doręczyć stronom odpis postanowienia wydanego na posiedzeniu niejawnym bez uzasadnienia, a stronę niezastępowaną przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej należy dodatkowo pouczyć o dopuszczalności,

warunkach, terminie i sposobie złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia tego postanowienia i wniesienia środka zaskarżenia. Z kolei dodany do ustawy art. 357 § 2¹ k.p.c. stanowi, że postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym sąd uzasadnia tylko wtedy, gdy podlega ono zaskarżeniu, i tylko na żądanie strony zgłoszone w terminie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia. Regulacja ta – jak podkreślił Sąd Najwyższy – wpisuje się w szerszą grupę wprowadzonych zmian, których celem było wyłączenie możliwości wnoszenia środków odwoławczych wprost, tj. bez uprzedniego wniosku o uzasadnienie. Jest to związane z wprowadzeniem art. 25b ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1125, ze zm.), który przewiduje pobranie opłaty sądowej w kwocie 100 zł od zgłoszonego w terminie tygodniowym od ogłoszenia albo doręczenia orzeczenia, wniosku o doręczenie tego orzeczenia z uzasadnieniem. Zgodnie z uzasadnieniem projektu ustawy nowelizującej „konsekwencją przywrócenia opłaty sądowej od wniosku o uzasadnienie orzeczenia jest wprowadzenie zasady, że złożenie tego wniosku jest konieczną przesłanką wniesienia środka zaskarżenia”. Zdaniem Sądu Najwyższego, sporządzenie przez Sąd Okręgowy z urzędu i doręczenie skarżącej postanowienia z uzasadnieniem było błędne, jednak nie zwalniało skarżącą z ustawowego obowiązku złożenia stosownego wniosku. Jak wskazano bowiem w uchwale Sądu Najwyższego Izby Cywilnej z 20 sierpnia 2021 r. (sygn. akt [...]), złożenie wniosku o sporządzenie i doręczenie ma charakter konstytutywny w tym znaczeniu, że dokonanie tej czynności warunkuje otwarcie biegu terminu na wniesienie środka zaskarżenia.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 26 listopada 2021 r. (sygn. akt [...]), wskazane w skardze jako orzeczenie ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, zostało wraz z uzasadnieniem doręczone pełnomocnikowi skarżącej 17 marca 2022 r.

Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 30 sierpnia 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 7 września 2022 r.), na podstawie art. 130 § 1 k.p.c. w związku z art. 36 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), wezwał skarżącą do udokumentowania daty doręczenia ostatecznego orzeczenia oraz doręczenia odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem postanowienia Sądu Okręgowego w K. z 9 sierpnia 2021 r. (sygn. akt [...]) wraz z czterema kopiami.

Skarżąca doręczyła wskazane w zarządzeniu dokumenty 14 września 2022 r. (data nadania).

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 8 listopada 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 16 listopada 2022 r.), na podstawie art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK wezwał skarżącą do usunięcia braków formalnych skargi przez: sprecyzowanie przedmiotu zaskarżenia poprzez wyjaśnienie, czy skarżąca kwestionuje art. 357 § 2 oraz art. 357 § 2¹ w związku z art. 394 § 2 k.p.c. w zakresie, w jakim „nakładają na stronę postępowania cywilnego obowiązek złożenia wniosku o uzasadnienie postanowienia przed jego zaskarżeniem, w sytuacji, gdy sąd doręczy stronie uzasadnienie sporządzone z urzędu” (s. 1 skargi), czy w zakresie, w jakim „ograniczają stronie, która nie złożyła wniosku o uzasadnienie postanowienia podlegającemu zaskarżeniu, możliwość złożenia zażalenia na takie postanowienie” (s. 2 skargi); wskazanie, które wolności lub prawa skarżącej wyrażone w: a) art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 Konstytucji, b) art. 32 Konstytucji, c) art. 32 w związku z art. 45 Konstytucji, d) art. 45 w związku z art. 31 ust. 2 Konstytucji – i w jaki sposób – zostały naruszone przez zakwestionowane w skardze przepisy. Skarżąca została także zobowiązana do uzasadnienia zarzutów niezgodności zakwestionowanych w skardze przepisów z jej wolnościami lub prawami, a także z wyrażonym w art. 45 ust. 1 Konstytucji prawem do sądu.

W piśmie procesowym złożonym 23 listopada 2022 r. (data nadania) skarżąca usunęła braki formalne wskazane w zarządzeniu.

Skarżąca zarzuciła, że „z uwagi na nazbyt formalistyczne ukształtowanie przepisów procedury cywilnej (wymuszające złożenie wniosku o uzasadnienie orzeczenia pomimo wcześniejszego otrzymania tego orzeczenia wraz z uzasadnieniem z urzędu – co czyni wniosek o uzasadnienie bezprzedmiotowym), została pozbawiona możliwości skutecznego wniesienia środka zaskarżenia – a co za tym idzie uzyskania merytorycznego wyroku w sprawie” (s. 2 pisma z 23 listopada 2022 r.). W ten sposób zakwestionowane w skardze przepisy naruszają prawo do sądu w zakresie odpowiednio ukształtowanej procedury sądowej zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności oraz w zakresie uzyskania orzeczenia (art. 45 i art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 Konstytucji).

Zdaniem skarżącej, zaskarżone przepisy naruszają także zasadę równości wobec prawa w zakresie, w jakim nakazuje ona, aby w stosunku do każdego z podmiotów prawo stosowane było w ten sam sposób. W obecnym stanie prawnym, jak zauważyła skarżąca, istnieje wysokie ryzyko, że środek zaskarżenia, złożony w takim samym stanie faktycznym przez inny podmiot, mógłby zostać przyjęty przez inny sąd do rozpoznania (art. 32 i art. 32 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji).

Skarżąca twierdzi także, że zakwestionowane w skardze przepisy naruszają „prawa i wolności z art. 31 Konstytucji oraz z art. 31 ust. 2 w związku z art. 45 Konstytucji” w ten sposób, że zmuszają stronę postępowania do złożenia wniosku o uzasadnienie orzeczenia, pomimo że uzasadnienie i doręczenie zostało dokonane *ex officio*.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. W niniejszej sprawie przedmiotem zaskarżenia uczyniono art. 357 § 2 i art. 357 § 2¹ w związku z art. 394 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.; dalej: k.p.c.). Przepisy te mają następujące brzmienie:

– art. 357 § 2: „Postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym sąd doręcza z urzędu stronom, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Doręczając postanowienie stronie niezastępowanej przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, należy ją pouczyć o dopuszczalności, warunkach, terminie i sposobie złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia tego postanowienia i wniesienia środka zaskarżenia albo o tym, że postanowienie nie podlega uzasadnieniu lub zaskarżeniu”;

– art. 357 § 2¹: „Postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym sąd uzasadnia tylko wtedy, gdy podlega ono zaskarżeniu, i tylko na żądanie strony zgłoszone w terminie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia. Postanowienie z uzasadnieniem doręcza się tylko tej stronie, która zażądała sporządzenia uzasadnienia i doręczenia postanowienia z uzasadnieniem”;

– art. 394 § 2: „Termin do wniesienia zażalenia wynosi tydzień od dnia doręczenia postanowienia z uzasadnieniem. Jeżeli przy wydaniu postanowienia sąd odstąpił od jego uzasadnienia, termin liczy się od dnia ogłoszenia postanowienia, a jeżeli podlegało ono doręczeniu – od dnia jego doręczenia”.

3. Skarga konstytucyjna została sporządzona w imieniu skarżącej przez radcę prawnego (art. 44 ust. 1 *in fine* u.o.t.p.TK), który przedłożył pełnomocnictwo (art. 53 ust. 2 pkt 3 u.o.t.p.TK), a skarżąca:

– dochowała terminu, o którym mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, gdyż odpis postano-

wienia Sądu Najwyższego z 26 listopada 2021 r. (sygn. akt [...]) został doręczony ówczesnemu pełnomocnikowi skarżącej 17 marca 2022 r., a skarga została wniesiona do Trybunału 15 czerwca 2022 r.;

- wyczerpała przysługującą jej drogę prawną (art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK), gdyż wskazane wyżej orzeczenie jest niezaskarżalne w trybie zwykłych środków odwoławczych;
- określiła przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK);
- wskazała, które konstytucyjne prawa i wolności oraz w jaki sposób – jej zdaniem – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK);
- przedstawiła uzasadnienie sformułowanych przez nią zarzutów (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK).

Trybunał stwierdza także, że analizowana skarga nie jest obciążona nieusuwalnymi brakami formalnymi, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK. Sformułowane w niej zarzuty nie są oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK, a ich ocena wykracza poza zakres wstępnej kontroli.

W związku z powyższym należało postanowić jak w sentencji.